

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงกระบวนการวิจัยโดยย่อ การสรุปผลการวิจัย การกำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา คณะรักษาที่จึงบรรณาธิการของหัวหน้าคณะวิชา รวมทั้งการอภิปรายข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยในครั้งต่อไปโดยลำดับดังนี้

กระบวนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู ที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างประชากรในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเพื่อกำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชา และคณาจารย์ ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งหมด 8 แห่ง อันได้แก่วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูอุดรธานี วิทยาลัยครูสกลนคร วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ และวิทยาลัยครูนครราชสีมา ล้วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดย การศึกษาค้นคว้าทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากเอกสาร ตำรา รายงานการประชุม คำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลจากการศึกษาขั้นต้น (Preliminary Study) เพื่อกำหนดกรอบของแนวความคิดหลักในการวิจัย และได้สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยขึ้น แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบแก้ไข และนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารระดับสูง และหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู พร้อมทั้งแจกแบบสอบถามแก่คณาจารย์ด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์แล้วสรุปผลการวิจัย ซึ่งจะปรากฏรายละเอียดในตอนต่อไป ในตอนสุดท้ายจะเป็นการกำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้า คณะวิชา ในกลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลได้ดังนี้

ก. ลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา

งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ประกอบด้วยงาน 5 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักศึกษา งานธุรการ-การเงินและงานบริหารทั่วไป และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากร ทั้ง 3 กลุ่มใน 3 ส่วน อันได้แก่ ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานจริงของหัวหน้าคณะวิชา ความคาดหวังในการปฏิบัติงานของหัวหน้าคณะวิชา ความคิดเห็นถึงลักษณะที่ควรจะเป็นงานในหน้าที่ของหัวหน้าคณะโดยตรง นำมาจัดลำดับค่าเฉลี่ยมากน้อยแล้วให้น้ำหนักความสำคัญของงาน สรุปได้ดังนี้

งานวิชาการ

หัวหน้าคณะวิชาควรปฏิบัติงานด้านวิชาการตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้คณาจารย์ได้เขียนตำรา ตลอดจนเอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอนและอุปกรณ์การสอน
2. วางแผนและทำโครงการพัฒนาทางวิชาการของคณะ
3. สืบประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในคณะวิชา
4. ให้คำปรึกษาแก่คณาจารย์ในคณะวิชา เกี่ยวกับการเรียนการสอน
5. ควบคุมการเปิดวิชาชีพครูทั้งภาคปกติ และโปรแกรมการฝึกอบรมครูประจำการ ให้เป็นไปตามแผนการเปิดวิชาเรียน
6. ควบคุมการเปิดวิชา เอก-โทในความรับผิดชอบของคณะวิชา
7. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวิชาการระหว่างวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ
8. ควบคุมและประสานงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล

9. สัปดาห์แผนการเรียนการสอน การสอบ ให้สอดคล้องกับนโยบายของ วิทยาลัย

และหลักสูตรการฝึกหัดครู

10. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ แก่หัวหน้าภาควิชาในสังกัด

งานบริหารบุคคล

หัวหน้าคณะวิชา ควรปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารบุคคลตามลำดับความสำคัญ ดัง

ต่อไปนี้

1. พิจารณาความศิใจความชอบของบุคลากรในคณะวิชา
2. เล่นขออัตราอาจารย์ให้แก่คณะวิชา
3. มอบหมายงานให้แก่หัวหน้าภาควิชารับผิดชอบ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคณาจารย์ในคณะ เช่น

การสัมมนา การอบรม และการศึกษาต่อ

5. พิจารณาส่งคณาจารย์เข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมภายนอกวิทยาลัย
6. จัดอัตราค่าส่งคณาจารย์
7. วางโครงการพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาอบรม และเล่นต่อวิทยาลัย
8. มอบหมายงานแก่คณาจารย์ในคณะวิชาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ
9. มีส่วนร่วมในการคัดเลือกอาจารย์ใหม่
10. ส่งเสริมให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่คณาจารย์ และคณาจารย์ในคณะวิชาตาม

ความเหมาะสม

งานกิจการนักศึกษา

หัวหน้าคณะวิชา ควรปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา ตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. จัดหาวิทยากรมาบรรยาย ปาฐกถา อภิปราย เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษา
2. ร่วมมือกับนักศึกษาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการ และมีความสัมพันธ์ใน

หมู่คณะ

3. ให้คำปรึกษาแก่ผู้ชุมนุมต่าง ๆ ที่มาขอคำปรึกษา

งานธุรการ - การเงินและงานบริหารทั่วไป

หัวหน้าคณะวิชาควรปฏิบัติงานในด้านนี้ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ประชุมร่วมกับอธิการ และฝ่ายบริหารของวิทยาลัยเพื่อวางแผน ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัย
 2. สดทำงบประมาณประจำปีของคณะวิชา
 3. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่อธิการมอบหมาย
 4. แจ้งคำสั่ง ข้าราชการจากผู้บังคับบัญชาให้แก่คณาจารย์ในคณะวิชาได้ทราบ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน จะได้ปฏิบัติตามภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ วิทยาลัย
 5. ประสานงานกับหัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าคณะวิชาอื่น ๆ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
 6. ดูแลการปฏิบัติงานในสำนักงานคณะวิชาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 7. กำหนดสายการปฏิบัติงานในคณะวิชาอย่างชัดเจน และกำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานของหัวหน้าภาควิชา
8. ติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วของภาควิชาต่าง ๆ ให้เสร็จตามกำหนด
9. ประชุมร่วมกับคณาจารย์ในคณะวิชาอย่างสม่ำเสมอ
10. ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในคณะวิชา

งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

หัวหน้าคณะวิชาควรปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญดังนี้

 1. สดทผลมาจารย์ในคณะวิชาให้ไปเป็นวิทยากร เมื่อได้รับการร้องขอจากชุมชน
 2. ให้การอบรมครูประจำการ หรือเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ
 3. เขียนบทความทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน
 4. เป็นวิทยากรให้แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ
 5. แลกต่างปาฐกถา และร่วมมือบรรยายทางวิชาการแก่ชุมชน

ข. ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าคณะวิชาที่เป็นที่พึงประสงค์

จากการสำรวจหาคุณลักษณะทั่วไปซึ่ง เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาของหัวหน้าคณะวิชา
ปรากฏว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าคณะวิชาควรมีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. มีความยุติธรรม ชี้อตรง
3. มีความรักกว้างขวาง เป็นนักวิชาการ และเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการ
4. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
5. เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน
6. มีวุฒิปัญญาโท และมีประสบการณ์พอสมควร
7. เป็นผู้เสียสละ
8. เป็นนักบริหารที่ดี
9. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
10. สุขุม ละเอียดรอบคอบ
11. มีการตัดสินใจที่ดี
12. มีลักษณะเป็นผู้ฟัง
13. มีความรับผิดชอบสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การกำหนดลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา

จากการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาใน
กลุ่มวิทยาลัยครุภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยนำมากำหนดลักษณะงานในหน้าที่ได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา

(Job Description)

ตำแหน่ง

หัวหน้า คณะวิชา

ลักษณะงานทั่วไป

หัวหน้าคณะวิชา มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานโดยทั่ว ๆ ไป ภายในคณะวิชา วินิจฉัยสั่งการ วางแผนการจัดโปรแกรมและประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ จัดอัตราค่าจ้าง วางโครงการพัฒนาทั้งในด้านการเรียนการสอนและการบริหารบุคลากร จัดทำงบประมาณตลอดจนการจัดบริการให้ความสะดวกรวดเร็วจารย์ในด้านต่าง ๆ ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงาน และเป็นที่ปรึกษาและแนะนำแก่ผู้รับผิดชอบในระดับรองลงไป ตลอดจนยกย่องอาจารย์ในคณะวิชา

ลักษณะงานเฉพาะ

งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชา ประกอบด้วยงานใหญ่ ๆ 5 ด้าน ดังนี้ คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักศึกษา งานธุรการ-การเงินและงานบริหารทั่วไป และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รายละเอียดของลักษณะเฉพาะของงานจำแนกได้ดังนี้

งานวิชาการ

1. ส่งเสริมให้คณาจารย์ได้เขียนตำรา ตลอดจนเอกสารประกอบการเรียนชุดการสอนและอุปกรณ์การสอน
2. วางแผนและวางโครงการพัฒนาทางวิชาการของคณะ
3. จัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในคณะวิชา
4. ให้คำปรึกษาแก่คณาจารย์ในคณะวิชา เกี่ยวกับการเรียนและการสอน
5. ควบคุมการเปิดวิชาขึ้นครูทั้งภาคปกติ และโปรแกรมการฝึกอบรมครูประจำการให้เป็นไปตามแผนการเปิดวิชาเรียน
6. ควบคุมการเปิดวิชา เอก-โทในความรับผิดชอบของ คณะวิชา
7. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือทางวิชาการระหว่างวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ
8. ควบคุมและประสานงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล
9. จัดทำแผนการเรียนการสอน การสอบให้สอดคล้องกับนโยบายของวิทยาลัยและหลักสูตรการศึกษาภาคครู
10. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่หัวหน้าภาควิชาในสังกัด
11. ผลิตตำรา เอกสารประกอบการเรียน และอุปกรณ์การสอน พร้อมกับเสนอแนะหนังสือ เอกสาร และแหล่งความรู้แก่คณาจารย์ในคณะวิชา
12. ทำวิจัย มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของ คณะวิชาและของ วิทยาลัยและศึกษาผลงานวิจัยของคนอื่นหรือหน่วยงานอื่น เสนอ
13. เป็นผู้ดำเนินการจัดนิทรรศการและกิจกรรมทางวิชาการของ คณะวิชา
14. ทำการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่
15. ร่วมกับฝ่ายวิชาการจัดทำตารางสอน ตารางสอบ การเปลี่ยนแปลงวิชาของภาควิชาต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำตารางสอนรวมของ คณะวิชา

16. สักคำข้อสอบ วิเคราะห์ ตลอดจนคนส่ง เฝ้าริมีให้มีข้อสอบมาตรฐานโดย
ร่วมมือกับคณาจารย์ในคณะวิชา

17. ร่วมกับคณาจารย์ในคณะวิชาปรับปรุงรายละเอียดของแต่ละรายวิชา

18. บรรยายในโครงการพิเศษแก่คณาจารย์ ร่วมบรรยายในการประชุม
ปฏิบัติการแก่คณาจารย์และนักศึกษา

19. เยี่ยมและสังเกตการณ์ของคณาจารย์

20. พิจารณาให้คณาจารย์ในคณะวิชา สับเปลี่ยน โยกย้ายชั่วโมงสอน
และห้องสอนตลอดจนการขออนุญาตสอนขุดเขย

21. ส่ง เฝ้าริให้คณาจารย์เป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับอาชีพครู

งานบริหารบุคคล

1. พิจารณาความดีความชอบของคณาจารย์ในคณะวิชา

2. เสนอขออัตราอาจารย์ให้แก่คณะวิชา

3. มอบหมายงานให้หัวหน้าภาควิชารับผิดชอบ

4. ส่ง เฝ้าริและสนับสนุนการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคณาจารย์ในคณะ
เช่น การสัมมนา การอบรม และการศึกษาต่อ รวมทั้งพิจารณาส่งคณาจารย์เข้าร่วม
ประชุม สัมมนา อบรมภายนอกวิทยาลัย

5. สักอัตราค่าส่งคณาจารย์ของคณะวิชา

6. วางโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาอบรม และเสนอต่อวิทยา-
ลัย

7. มอบหมายงานแก่คณาจารย์ในคณะวิชาให้เหมาะสมกับความรู้ความ
สามารถ

8. มีส่วนร่วมในการคัดเลือกอาจารย์ใหม่

9. ส่ง เฝ้าริให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่คณาจารย์ และพนักงานในคณะ
วิชาตามความเหมาะสม

10. จัดให้คณาจารย์ในคณะวิชา ได้มีการสังสรรค์กัน เพื่อเพิ่มพูนความสัมพันธ์กันในหมู่คณะ และควรจัดดูแลให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
11. แนะนำให้คณาจารย์รู้จักการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง
12. ศึกษารณการ โอดี การย้ายของคณาจารย์ทั้งในและนอกคณะวิชา
13. ให้คำปรึกษาแก่คณาจารย์ ตลอดจนคนงานภารโรงในคณะ ทั้งในด้านส่วนตัว และเกี่ยวกับงานราชการ

งานกิจการนักศึกษา

1. จัดหาวิทยากรมาบรรยาย ป่าภูเกล้า อภิปราย เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษา
2. ร่วมมือกับนักศึกษาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการและความล้ำมคคีในหมู่คณะ
3. ให้คำปรึกษาแก่ผู้มมุม่าง ๆ ที่มาขอคำปรึกษา

งานธุรการ - การเงินและงานบริหารทั่วไป

1. ประชุมร่วมกับอธิการ และฝ่ายบริหารของวิทยาลัย เพื่อวางแผนปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารงานด้านต่าง ๆ และงานบริหารทั่วไปของวิทยาลัย
2. จัดทำงบประมาณประจำปีของคณะวิชา
3. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่อธิการมอบหมาย
4. แจ่งกำลัง ข้าราชการจากผู้บังคับบัญชาให้แก่คณาจารย์ในคณะวิชาได้ทราบ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน จะได้ปฏิบัติตามภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิทยาลัย
5. ประสานงานกับหัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าคณะวิชาอื่น ๆ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
6. ดูแลการปฏิบัติงานในสำนักงานคณะวิชาให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย
7. จัดทำโครงการปฏิบัติงานของคณะวิชาตลอดปี

8. กำหนดลายการปฏิบัติงาน ในคณะวิชาอย่างชัดเจนและกำหนดขอบข่ายการปฏิบัติงานของหัวหน้าภาควิชา

9. ติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วของภาควิชาต่าง ๆ ให้เสร็จตามกำหนด

10. ประชุมร่วมกับคณาจารย์ในคณะวิชาอย่างสม่ำเสมอ

11. ควบคุมดูแลรับผิดชอบให้การดำเนินงานของภาควิชา เป็นไปตามนโยบายของคณะวิชา

12. เล่นอเรื่องต่าง ๆ ของภาควิชาต่อวิทยาสัย

13. ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในคณะวิชา

14. กำหนดระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ภายในคณะวิชา พร้อมทั้งจัดทำคำสั่งในการดำเนินงานและรวบรวมคำสั่งราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา

15. ประสานสัมพันธ์การบริหารงานของวิทยาสัย และการดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะวิชาให้หน่วยงานอื่น ทั้งภายในและภายนอกได้ทราบความเคลื่อนไหว

16. อนุมัติการเบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกของคณะวิชา

17. ดูแลความเรียบร้อยของอาคารสถานที่ภายในคณะวิชา

18. จัดทำสถิติ ข้อมูลเอกสารภายในคณะวิชา พร้อมกับจัดทำวารสารประจำคณะ

งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

1. สัตคณาจารย์ในคณะวิชา ให้ไปเป็นวิทยากร เมื่อได้รับการร้องขอจากชุมชน

2. ให้การอบรมครูประจำการ หรือเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ

3. เขียนบทความทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน

4. เป็นวิทยากรให้แก่ชุมชนในโอกาสต่าง ๆ

5. จัดทำวารสารทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน

6. เป็นกรรมการตัดสินโครงการทางวัฒนธรรมของชุมชน
7. แสดงปาฐกถา และร่วมอภิปรายทางวิชาการ จัดทำโครงการคอนเสิร์ต และเผยแพร่วิชาความรู้แก่ชุมชน
8. เป็นกรรมการปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยมในเขตจังหวัดที่วิทยาสืบรับติดต่อ

ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าคณะวิชาที่เป็นที่พึงประสงค์

บุคคลที่จะเป็นหัวหน้าคณะวิชา ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีความรู้กว้างขวาง เป็นนักวิชาการและเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการดีเด่น เป็นคนใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เป็นผู้ที่มีวุฒิปัญญา ใฝ่เรียนรู้อย่างน้อยและมีประสบการณ์พอสมควร เป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น รอบคอบ เข้มแข็ง

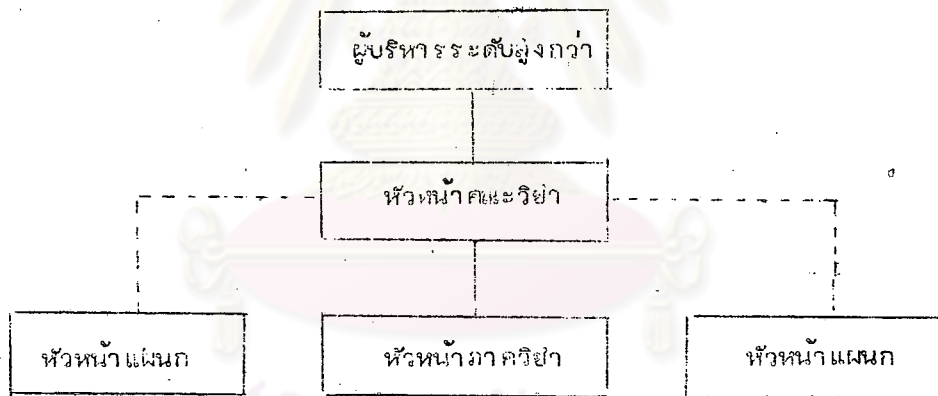
ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์เฉพาะที่ต้องการสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ในวิชาการในคณะวิชาที่ตนเองสังกัด
2. มีความสามารถในการวางแผน วางแผน ดำเนินการบริหารงานในระดับคณะวิชาได้อย่างเหมาะสม
3. มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายต่าง ๆ กฎ ระเบียบ ข้อ-กำหนด และข้อบังคับต่าง ๆ ของกรมการฝึกหัดครูที่ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่
4. ควรจะมีวุฒิในระดับปริญญาโท และต้องมีประสบการณ์การทำงานในวิทยาลัยครูไม่ต่ำกว่า 3 ปี
5. มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่ สามารถพูด เขียน และแสดงความคิดเห็นของตนเองได้
6. มีความสามารถในการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และสรุปเหตุผล

7. ควรจะผ่านการฝึกอบรม สัมมนา ดูงาน หรือผ่านโปรแกรมการศึกษา
 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ควาจะสัมพันธ์กับบุคลากรในระดับต่าง ๆ

หัวหน้าคณะวิชา เป็นผู้บริหารในระดับหนึ่งของ วิทยาลัยครูที่ต้องรับนโยบาย
 มาปฏิบัติ ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าคณะวิชานั้นจำเป็นต้อง เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระ
 ระดับสูงกว่า และเป็นผู้ให้คำแนะนำ ประสานงาน ตลอดจนการควบคุมดูแลรับผิดชอบ
 การปฏิบัติงานของหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ และคณาจารย์ในคณะวิชาอย่างใกล้ชิด
 และต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องกับหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ในวิทยาลัย

ผู้บริหารระดับสูงกว่า หมายถึง อธิการ รองอธิการ ทั้ง 3 ฝ่าย ซึ่งเป็นผู้สั่งการ
 มอบหมายงาน มีอำนาจในการตัดสินใจและให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจน
 ตรวจสอบการปฏิบัติงานของหัวหน้าภาควิชา

คำตอบแทน

ขึ้นอยู่กับผลการประเมินค่าของงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ

อภิปรายผลและข้อเสนอนะ

1. ลักษณะงานของหัวหน้าคณะวิชา ในแต่ละด้าน

งานวิชาการ จากการศึกษาวิจัยพบว่า งานสำคัญ ๆ ของหัวหน้าคณะวิชาอยู่ที่ การส่งเสริมให้คณาจารย์ได้เขียนตำรา ตลอดจนแผนเอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอนและอุปกรณ์การสอน วางแผนและทำโครงการพัฒนาทางวิชาการของคณะ และจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในคณะวิชา เป็นประเด็นสำคัญกว่าประเด็นอื่น ๆ การที่กลุ่มตัวอย่าง ประชากรให้ความเห็นดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นเพราะวิทยากรผู้นั้นเพิ่งได้รับการยกฐานะเป็น สถานะระดับอุดมศึกษา จะต้องปฏิบัติภาระหน้าที่เหมือนสถานระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไป แต่ ปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วความพร้อมทางด้านวิชาการยังไม่เพียงพอ ตำราที่จะใช้ประกอบการเรียน การสอนยังขาดแคลนอยู่มาก ฉะนั้นจึงเห็นว่า งานในด้านนี้ได้เน้นเป็นพิเศษ แต่เป็นที่น่าสนใจ ก่อตว่างานของหัวหน้าคณะวิชาในด้านส่งเสริมให้คณาจารย์ได้เขียนตำรา เอกสารประกอบการเรียน ชุดการสอนและอุปกรณ์การสอนนี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ค่า เอฟ (F-test) แล้ว ปรากฏว่าความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่มในงานด้านนี้แตกต่างกันอย่าง สันัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในการกำหนดลักษณะงานในหน้าที่ของหัวหน้าคณะวิชานั้น ผู้ วิจัยยึดการให้น้ำหนักความสำคัญของงานเป็นเกณฑ์ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังแล้ว ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรคาดหวังให้หัวหน้าคณะวิชาปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้าง มากจนถึงมากที่สุด และให้งานดังกล่าวสำคัญมา ต้นต้นหนึ่ง

งานบริหารบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าคณะวิชาต้องปฏิบัติงานที่สำคัญ มากที่สุดคือ การพิจารณาความดีความชอบของคณาจารย์ในคณะวิชา การพิจารณาความดีความ ชอบเป็น เรื่องสำคัญที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ในคณะวิชา บทบาท ทางด้านนี้ของหัวหน้าคณะวิชาจึงมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและคุณภาพทางวิชาการของคณะวิชา ปัญหาที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไปในเรื่องนี้ก็คือการขาดหลักเกณฑ์ที่ดี หรือที่แน่นอนในการพิจารณาความ ดีความชอบ เมื่อหัวหน้าคณะวิชาทราบอย่างแน่ชัดแล้วว่า งานด้านนี้เป็นงานสำคัญในความรับผิดชอบโดยตรง ควรหาแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบที่แน่นอนชัดเจน และการปฏิบัติ

อย่างยุติธรรมเหมาะสมอย่างจริงจังต่อไป สิ่งที่น่าสนใจ เกิดอีกประการหนึ่งก็คือ รายงานงานในด้านบริหารบุคคลโดยส่วนใหญ่แล้วเมื่อนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ค่า เอฟ (F-test) แล้ว ปรากฏว่าความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังของทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ความคาดหวังให้หัวหน้าคณะวิชาปฏิบัติงานในด้านนี้ค่อนข้างมากจนถึงมากที่สุด และในจำนวนเหล่านั้นเป็นงานในหน้าที่ของหัวหน้าคณะวิชา เป็นสำคัญ

ในด้านเกี่ยวกับกิจการนักศึกษาในชั้น กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า หัวหน้าคณะวิชาควรจัดหาวิทยากรมาบรรยาย ปาฐกถา อภิปราย เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่นักศึกษาสำคัญเป็นอันดับแรกและร่วมมือกับนักศึกษา ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการ และความล้ำสมัยใหม่ คณะสำคัญรองลงมา เพราะหัวหน้าคณะวิชา เป็นผู้รับผิดชอบกิจการงานทั้งหลายทั้งปวงของคณะวิชา และต้องเกี่ยวข้องกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงควรเป็นหน้าที่ของเขา ในการที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลดีทั้งตัวของนักศึกษาเอง และงานของคณะวิชา ก็จะก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านธุรการ-การเงินและงานบริหารทั่วไปนั้น กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่า หัวหน้าคณะวิชาควรประชุมร่วมกับอธิการและฝ่ายบริหารของวิทยาลัย เพื่อวางแผนปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัย สักห่างบประมาณประจำปีของคณะวิชา และปฏิบัติหน้าที่ตามที่อธิการมอบหมายเป็นสำคัญ เห็นควรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาจากงานเหล่านี้แล้วจะพบว่า งานของหัวหน้าคณะวิชา ก็คืองานทั่ว ๆ ไปในระดับผู้บริหารนั่นเอง กล่าวคือต้องประชุม วางแผนปรึกษาหารือกับคณะกรรมการและคณาจารย์ในกิจการต่าง ๆ ของวิทยาลัยในจำนวนที่เกี่ยวกับคณะวิชา นอกจากงานดังกล่าวแล้ว หัวหน้าคณะวิชาต้องรออนโยบาย หรืองานเพื่อนำไปปฏิบัติแล้วแต่อธิการจะมอบหมาย เป็นที่น่าสังเกตว่า ในด้านเกี่ยวกับการเงินนั้น หัวหน้าคณะวิชาเห็นว่า สักห่างบประมาณของคณะวิชาจริง แต่การจัดทำบัญชีและการเงินของคณะวิชานั้นไม่มีอำนาจใด ๆ หรือระเบียบใด ๆ ว่าเป็นที่น่าสังเกตว่า ในด้านเกี่ยวกับการเงินภายในส่วนวนที่กำหนด เพราะฉะนั้นในการจัดทำงบประมาณหัวหน้าคณะวิชา มักจะจัดทำพร้อมกัน แล้วจึง เสนองบประมาณนั้นผ่านไปทางอธิการอีก

ครั้งหนึ่ง หัวหน้าคณะวิชา เป็นเพียงผู้ประสานงานในการดำเนินการเท่านั้นเอง

ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างประจำกรรไกรความคิดเห็นว่า หัวหน้าคณะวิชาต้องคัดคณาจารย์ในคณะวิชาให้เป็นวิทยากร เมื่อได้รับการร้องขอจากชุมชน ให้การอบรมครูประจำการ หรือเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ เป็นสำคัญ เห็นการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมากรงานเหล่านี้เป็นงานที่หัวหน้าคณะวิชาต้องทำในฐานะผู้บริหารคณะหนึ่งในวิทยาลัย ในอันที่จะปฏิบัติภารกิจ เพื่อให้บริการชุมชนที่ของวิทยาลัยครูในข้อที่ว่า วิทยาลัยครูต้องให้การบริการทางวิชาการแก่สังคม นอกจากนี้ยังมีความเห็นซึ่งย้ำให้เห็นว่า หัวหน้าคณะวิชาจะต้อง เชี่ยวชาญความทางวิชาการ และยังเป็น การเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนในลักษณะที่ให้บริการแก่ชุมชนตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาด้วย อันเป็นการ แสดงความสามารถทางวิชาการของตนเอง อีกโดยทางหนึ่งด้วย เพื่อให้ชุมชนได้ทราบ งานนี้โดยปกติแล้วหัวหน้าคณะวิชาต้องทำเป็นงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนในฐานะอาจารย์คนหนึ่ง ในวิทยาลัยครูอยู่แล้ว แต่เมื่อมีการเรียกร้อง เต็มชัดแสดงว่า คนที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชานั้น ความคาดหวัง เกี่ยวกับการ เป็นผู้นำทางวิชาการ การมีผลงานทางวิชาการ เป็นเครื่อง แสดงความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งสำคัญซึ่งนอกเหนือไปจากการ เป็นบริการสาธารณะแก่ชุมชน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาที่ปฏิบัติจริง และถามความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างประจำกรรไกรที่เป็น ผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าคณะวิชาและคณาจารย์พบว่า กลุ่มตัวอย่างประจำกรรไกรทั้ง 3 กลุ่มมีแนวโน้มที่จะให้หัวหน้าคณะวิชาได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ในแง่และด้านให้มากขึ้น กล่าวคือ แต่ละงานในแต่ละด้านที่ปรากฏจะเห็นว่า งานที่ปฏิบัติตามความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าที่ปฏิบัติจริงเสมอ (ดูรายละเอียดในตารางที่ จากตัวเลขเหล่านี้แสดงว่า หัวหน้าคณะวิชานั้น เมื่อถูกแต่งตั้งขึ้นมา เพื่อดำรงตำแหน่ง ก็ปฏิบัติหน้าที่ของตนไปโดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ยึดเหนี่ยว ทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่ครบคลุมขอบข่ายของงานในหน้าที่ของตนตามที่ควรจะเป็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดปัญหาในเวลาที่หัวหน้าคณะวิชาปฏิบัติภารกิจในวิทยาลัยครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดว่า ผลการวิจัยในเรื่องนี้จะช่วยให้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่หัวหน้าคณะวิชา เป็นอย่างมาก

3. สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าคณะวิชา กลุ่มตัวอย่างประจำกรได้ให้ข้อคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมาก แต่คุณลักษณะเด่น ๆ ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความยุติธรรม ซื่อตรง มีความรู้กว้างขวาง เป็นนักวิชาการและเป็นผู้มีผลงานทางวิชาการ ใจกว้าง และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะถ้าหัวหน้าคณะวิชาขาดคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว อาจทำให้มีอุปสรรคในการบริหารงาน อีกประการหนึ่งก็ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ที่เป็นหัวหน้าคณะวิชาควรมีอย่างยิ่งคือ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถแสดงความคิดเห็นเป็นของตนเอง และสามารถโต้แย้งปัญหาอย่างมีเหตุผลได้ด้วย

4. ผู้วิจัยขอเสนอความคิดเห็นว่า บุคคลที่จะเป็นหัวหน้าคณะวิชานั้น ควรได้รับการฝึกอบรมก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่ง เพื่อเป็นการให้ความรู้ในขั้นพื้นฐาน อันจะทำให้หัวหน้าคณะวิชาได้เรียนรู้ถึงลักษณะของงานที่ตนต้องปฏิบัติซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยในเรื่องพิธีกรรมการฝึกหัดครูควร เป็นผู้ดำเนินการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม โดยให้การเลือกสรรหัวหน้าคณะวิชาในแต่ละวิทยาลัยปฏิบัติพร้อม ๆ กัน แล้วนำเสนอกกรมเพื่อจะได้ดำเนินการในทางปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความคิดเห็นว่า กรมการฝึกหัดครูน่าจะมีการ เสนอให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชา เป็นพิเศษ โดยที่ผู้วิจัยขอเสนอให้ค่าตอบแทนเป็นอย่างไรที่มีการพิจารณาความดีความชอบโดยเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้น ทั้งนี้ก็เพราะในการพิจารณาความดีความชอบโดยเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้นนั้น ถ้าให้เป็นค่าตอบแทนแก่หัวหน้าคณะวิชาแล้ว จะเป็นผลให้จำนวนของคณาจารย์ในคณะวิชาที่สมควรได้เลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้น ถูกตัดทอนลงไปด้วย และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คณาจารย์ในคณะวิชา เกิดความคหางแคลงใจในหัวหน้าคณะวิชาซึ่งอาจทำให้การบริหารงานของหัวหน้าคณะวิชา มีอุปสรรค ดังนั้นกรมการฝึกหัดครูน่าจะหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้แก่หัวหน้าคณะวิชา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควร เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินค่าของงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าคณะวิชาที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว
2. ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้ในกลุ่มวิทยาลัยครูต่าง ๆ เพื่อให้กรมการฝึกหัดครูนำไป

กำหนดลักษณะงานของหัวหน้าคณะวิชาของวิทยาลัย

3. แนวความคิดในการวิจัยที่สร้างขึ้นมานี้ ควรจะให้มีการตรวจสอบทบทวนกันต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย